

کاوشی برنظام انتخاباتی ایران

نویسنده: محبوبه ملکی

سرشناسه	: ملکی، محبوبه، ۱۳۵۱-
عنوان و نام پدیدآور	: کاوشی بر نظام انتخاباتی ایران/ نویسنده محبوبه ملکی.
مشخصات نشر	: تهران: آرمان پژوهان، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۱ ص؛ ۵/۱۴×۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۶۸-۸۲-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۸۵ - ۱۹۱.
موضوع	: انتخابات - ایران - Elections - Iran
موضوع	: انتخابات -- قوانین و مقررات - ایران - Election law-- Iran
موضوع	: انتخابات -- قوانین و مقررات (فقه) - Election law (Islamic law)
موضوع	: مشارکت سیاسی - ایران - Political participation - Iran
رده‌بندی کنگره	: JQ۱۷۸۹
رده‌بندی دیویی	: ۳۲۴/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۳۷۲۶۲۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

انتشارات آرمان پژوهان

کاوشی بر نظام انتخاباتی ایران

نویسنده: محبوبه ملکی

انتشارات: آرمان پژوهان

صفحه‌آرا: فاطمه اشرف

طراح جلد: سعید شبانی

چاپ اول: ۱۴۰۲

تیراژ: ۵۰ نسخه

قیمت: ۱۳۰.۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۶۸-۸۲-۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات آرمان پژوهان محفوظ است.

نشانی: تهران، میدان انقلاب، ضلع جنوب شرقی، پلاک ۱۷ (ساختمان مترجمان)، طبقه سوم، واحد ۵.

(۱۰ خط ویژه) ۰۲۱-۶۶۴۹۷۶۰۲

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
فصل اول: تعاریف و مفهوم شناسی.....	۳
تعریف لغوی انتخابات.....	۵
معنای اصطلاحی انتخابات.....	۶
تعریف لغوی انتصاب.....	۷
معنای اصطلاحی انتصاب.....	۷
تعریف لغوی بیعت.....	۸
تعریف لغوی شورا.....	۱۲
الف- کتاب العین.....	۱۲
ب - مجمع البحرين.....	۱۳
ج - معجم مقاییس اللغة.....	۱۳
انتخابات و دموکراسی.....	۱۴
(۱) تعاریف دموکراسی و نقش مردم در آن.....	۱۴
(۲) رابطه دموکراسی و انتخابات.....	۱۶
(۳) مبانی نظری انتخابات.....	۱۶
(۴) مبانی حکومت مردم سالار یا دمکراتیک.....	۱۸
حقوق مدنی.....	۲۷
نظارت قوا بر یکدیگر.....	۳۰
پارلمان و پارلمانتاریسم.....	۳۰
الف) ساختار پارلمان.....	۳۰
ب) دموکراسی پارلمانی و دموکراسی ریاستی.....	۳۱
ج) فرآیند تشکیل دولت.....	۳۲

۳۳	.....د کابینه دولت
۳۳	.....ه) تشکیل ائتلاف
۳۳	.....و) اشکال تصمیم‌گیری در دموکراسی‌ها
۳۴	.....ز) مسئولیت‌پذیری حکام و مقامات سیاسی
۳۴	.....(۱) مسئولیت مقامات انتخابی
۳۴	.....(۲) مسئولیت مقامات غیر انتخابی
۳۵	.....(۳) تاریخچه مختصری از انتخابات
۳۸	.....(۴) پیشینه انتخابات در ایران
۴۴	.....حکومت اقتدارگرا
۴۵	.....ماهیت حکومت اقتدارگرا
۴۷	.....منابع اقتدار
۴۸	.....ضمانت اجرایی اقتدار
۴۹	.....مقایسه حکومت استبدادی و دموکراتیک
۴۹	.....۱- حکومت استبدادی
۴۹	.....۲- حکومت دموکراتیک
۵۲	..... فصل دوم: انتخابات از منظر فقهی
۵۴	.....ضرورت تشکیل حکومت دینی
۵۸	.....اقوالی از فقهای شیعه در تایید حکومت اسلامی
۵۹	.....مخالفان نظریه حکومت دینی (ولایت فقیه)
۶۱	.....نظرات فقهای اهل سنت درباره حکومت دینی
۶۶	.....انتصابی یا انتخابی بودن ولایت فقیه
۶۷	.....توضیح نظریه انتصاب
۶۸	.....توضیح نظریه انتخاب
۷۱	.....نظر فقها درباره دو نظریه
۷۱	.....طرح نظریه ولایت فقیه
۷۲	.....اصول نظریه انتخاب
۷۴	.....اصول نظریه انتصاب
۷۷	.....اصول مشترک دو نظریه

۷۸	تفاوت دو نظریه.....
۸۳	مبانی فقهی انتخابات.....
۸۴	(۱) اعتبار رأی اکثریت.....
۸۴	الف (مستندات مشروعیت رأی اکثریت.....
۸۶	ب) توصیه قرآن و سنت بر مشورت و ترجیح نظر اکثریت.....
۸۷	ج) سیره عملی پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع).....
۸۹	د) احادیث معصومان (ع).....
۹۰	و) حکم عقل.....
۹۴	فصل سوم: نظام انتخاباتی ایران.....
۹۶	گفتار اول: رأی.....
۹۶	بند ۱: مفهوم رأی.....
۹۷	بند ۲: ماهیت رأی.....
۱۰۰	بند ۳: انواع رأی.....
۱۰۰	الف: رأی فردی و رأی اجتماعی.....
۱۰۰	ب: رأی برابر و رأی چند گانه.....
۱۰۰	ج: رأی اختیاری و رأی اجباری.....
۱۰۱	د: رأی علنی و مخفی.....
۱۰۲	ه: رأی تک نام و رأی چند نام.....
۱۰۲	بند ۴: ویژگی های رأی.....
۱۰۳	۱- ویژگی های موضوعه رأی.....
۱۰۶	۲- ویژگی های غیر موضوعه رأی.....
۱۰۹	بند ۵: اعمال حق رأی.....
۱۱۰	۱- شرایط آسان برای برخورداری از حق رأی.....
۱۱۳	۲- نارسایی های اعمال حق رأی.....
۱۱۸	گفتار دوم: انتخابات.....
۱۱۸	بند ۱: مفهوم انتخابات.....
۱۲۰	بند ۲: نظام های انتخاباتی.....
۱۲۱	۱- نظام های اکثریتی.....

۱۲۴	۲- نظام‌های تناسبی.....
۱۳۲	بند ۳: معایب و مزایای نظام‌های انتخاباتی.....
	بند ۴: انتخابات و نظام‌های انتخاباتی و حق رأی در حقوق و رویه بین
۱۳۳	المللی.....
۱۳۳	۱- انتخابات و نظام‌های انتخاباتی.....
۱۳۵	۲- حقوق رای دهی و انتخاباتی.....
۱۳۶	گفتار سوم: انتخاب کنندگان.....
۱۳۷	گفتار چهارم: انتخاب شوندگان.....
۱۳۹	گفتار پنجم: نظارت بر جریان انتخابات و مسایل بعدی آن.....
۱۴۲	بند ۱: نظارت بر اخذ رای و تایید انتخابات.....
۱۴۳	۱- تعریف مسأله.....
۱۴۹	۲- کیفیت نظارت.....
۱۶۱	بند ۲: توقف یا ابطال انتخابات.....
۱۶۳	۱- توقف یا ابطال انتخابات توسط شورای نگهبان.....
۱۶۷	۲- توقف انتخابات توسط هیأت‌های نظارت بر انتخابات شوراها.....
۱۶۹	بند ۳: رسیدگی به شکایات انتخاباتی.....
۱۷۳	۱- نظارت سیاسی بر دعاوی انتخاباتی.....
۱۷۹	۲- نظارت بر دعاوی انتخاباتی شوراهای اسلامی.....
۱۸۳	منابع.....